

A white swan is the central focus, swimming in a canal. Its head is turned slightly to the left, showing its black and red beak. The background features a row of historic Dutch buildings with gabled roofs and many windows, reflected in the calm water. The scene is captured in soft, warm light, likely during the golden hour.

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

DIEREN IN HET HUIS VAN THORBECKE

DE ROL VAN LAGERE OVERHEDEN TEN AANZIEN VAN DIERENWELZIJN

SAMENVATTING

Doel en activiteiten van de Raad

De Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) is een onafhankelijke raad van deskundigen die de minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit gevraagd of op eigen initiatief adviseert over multidisciplinaire vraagstukken op het gebied van dierenwelzijn inclusief diergezondheid en ethische vraagstukken. De RDA bestaat uit ongeveer veertig leden met zeer uiteenlopende achtergrond en deskundigheid, die er op persoonlijke titel en zonder last of ruggespraak zitting in hebben.

De Raad voor Dierenaangelegenheden behandelt vraagstukken over de volle breedte van het dierbeleid: over gehouden en niet-gehouden, dus 'in het wild levende' dieren, over hobbydieren, over gezelschapsdieren, en over productie- en proefdieren.

De RDA legt het resultaat van zijn beraadslagingen neer in een zogenaamde zienswijze. Die geeft een overzicht van wetenschappelijke en maatschappelijke achtergronden van een vraagstuk, en adviseert over beleidsrichtingen en oplossingsrichtingen voor dilemma's. Consensus is niet noodzakelijk: een zienswijze van de Raad kan minderheidsstandpunten bevatten.

Woord vooraf

De bestuurlijke indeling en taakafbakening van ons land is ontworpen door Thorbecke en vastgelegd in onze Grondwet van 1848. Bij het bouwen en inrichten van dit 'huis van Thorbecke' hebben de staatslieden destijds niet specifiek stilgestaan bij dieren en hun welzijn. Dat was in de 19^e eeuw nog geen issue.

De plek die dieren innemen in onze samenleving is echter behoorlijk veranderd. Nederlanders gunnen dieren een goed leven en inbreuken op dierenwelzijn worden minder geaccepteerd. Burgers spreken decentrale overheden daarop aan. Veel bestuurders en ambtenaren in de regio willen zich inzetten voor dierenwelzijn, maar voelen zich in de uitvoering van het beleid beknot. Uit eerder onderzoek (Staat van het Dier, 2019) werd dit benoemd als schurende kwestie. Waar liggen in het huis van Thorbecke kansen, wat zijn belemmeringen van lagere overheden als het gaat om dierenwelzijn? De Raad heeft zich over dit thema gebogen op verzoek van de minister van LNV, die daarmee invulling geeft aan een wens van de Tweede Kamer. Voor de voorliggende zienswijze is literatuuronderzoek uitgevoerd en zijn een groot aantal betrokkenen uit verschillende bestuurslagen geïnterviewd. Dit leverde veel interessante en inspirerende gesprekken op. Op basis daarvan zien we nu geen noodzaak voor het creëren van nieuwe decentrale bevoegdheden voor

dierenwelzijnsbeleid. De RDA vindt dat de randvoorwaarden voor dierenwelzijn op landelijk niveau moeten worden bepaald. Voor het welzijn van een dier mag het niet uitmaken waar het leeft.

We zien dat de problemen op het decentrale niveau meestal zijn te herleiden op de capaciteit van de handhaving, de onduidelijkheden in de landelijke wetgeving en een gebrek aan afstemming. Het rijk zou daarin meer kunnen faciliteren. Lagere overheden kunnen belangrijk zijn bij het versterken van het welzijn van dieren in Nederland, maar ze hebben hiervoor een stevigere regie nodig vanuit het Rijk.

Deze publieksuitgave is een beknopte weergave van de zienswijze. De integrale versie is beschikbaar op de website van de RDA.

Den Haag, maart 2022

Jan Staman, voorzitter

Marc Schakenraad, secretaris

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

DIEREN IN HET HUIS VAN THORBECKE

DE ROL VAN LAGERE OVERHEDEN TEN AANZIEN VAN DIERENWELZIJN

SAMENVATTING

RAAD VOOR DIERENAANGELEGENHEDEN

Interview forumvoorzitter Jeroen Candel

‘Rijk moet lage overheden beter faciliteren in ambities voor dierenwelzijn’

Veel decentrale overheden zijn gemotiveerd zich in te zetten voor dierenwelzijn, maar voelen zich in de uitvoering van het beleid beknot. Een overdracht van taken is volgens de RDA niet zinvol, maar de rijksoverheid zou meer kunnen investeren in haar regierol op dit gebied. Dat adviseert de RDA aan de minister van LNV in de zienswijze ‘Dieren in het huis van Thorbecke - De rol van lagere overheden ten aanzien van dierenwelzijn’.

De zienswijze is voorbereid door een RDA-forum onder voorzitterschap van Jeroen Candel, universitair docent bestuurskunde aan Wageningen University & Research. “In ‘Staat van het Dier’ heeft de RDA in 2019 al vastgesteld dat dierenwelzijn vaak tussen wal en schip raakt. Met zowel nationale als internationale wetgeving is geprobeerd om dierenwelzijn uitputtend te regelen, maar er is nog steeds veel onduidelijk. Hoe is bijvoorbeeld dierenwelzijn nu geregeld binnen het openbaar bestuur? Welke bevoegdheden heeft een gemeente en welke rol spelen boa’s en handhaving? Daarbij gaat het zowel om het welzijn van huisdieren en landbouwdieren als dat van wilde dieren.” Zo schetst Jeroen Candel de aanleiding voor de zienswijze.

Vraag

De RDA heeft in eerste instantie op eigen initiatief zichzelf de vraag gesteld of dierenwelzijn in Nederland goed is geregeld voor de bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende overheidslagen – van Rijk tot gemeenten. De minister heeft vervolgens formeel de vraag gesteld of de RDA redenen ziet om de bestaande bevoegdheden en verantwoordelijkheden

van de overheidslagen aan te passen en om een zienswijze te maken over de (on)mogelijkheden voor lagere overheden om beleid te ontwikkelen op dierenwelzijn.

Overheidslagen ervaren belemmeringen

“De verschillende overheidslagen ervaren belemmeringen en worstelen met hun rol als het gaat om dierenwelzijn, dat blijkt ook uit een brief van de VNG en een brief van verschillende grote gemeentes waarin ze hun zorgen uitspreken. Ook in de Tweede Kamer heeft dit geleid tot Kamervragen en moties”, zegt Candel. “De RDA was benieuwd welke ideeën leven bij verschillende bestuurders en heeft geïnventariseerd hoe dierenwelzijn nu is geregeld in de wet en waar de verschillende bestuurslagen zoal tegenaan lopen. Ook heeft ze gevraagd naar de wensen van bestuurders.”

Uit het onderzoek van de RDA komt naar voren dat er geen acute problemen zijn die aanleiding geven voor een herziening van de bevoegdheden – er zijn geen systemische misstanden ontdekt. Dat betekent volgens de forumvoorzitter niet dat er niets gedaan hoeft te worden, maar wel dat decentralisatie niet voor de hand ligt vanuit het belang van het dier. “Uitgangspunt is steeds geweest dat het voor het welzijn van een dier niet mag uitmaken waar in Nederland het zich bevindt. Er moet dus op het hoogste niveau, dat wil zeggen het Rijk, geregeld zijn dat dierenwelzijn geborgd is. De vraagstukken die er liggen zijn overkoepelende vraagstukken die op nationaal niveau opgepakt moeten worden.”

Foto: Paul Voorham Fotografie

Forum-voorzitter Jeroen Candel.

Handhaving

“Vaak gaat het bij problemen niet over het ontbreken van regelgeving, maar van handhaving. Daar ligt een taak voor het Rijk, al kunnen boa’s een signalerende functie vervullen en kan er meer samenwerking gezocht worden met professionele instanties als het gaat om dierenwelzijn en het signaleren van misstanden.”

De zienswijze toont dat er op gemeentelijk niveau steeds meer beleid op dierenwelzijn ontwikkeld wordt. Candel: “Er is een dui-

delijke ambitie om dierenwelzijn te versterken, niet in de laatste plaats omdat een gemeente als eerste wordt aangesproken bij misstanden. Het is belangrijk om de ambities te erkennen, alleen geeft de aard van de problematiek geen aanleiding om de bevoegdheden lager neer te leggen.”

Evenementenbeleid mogelijke uitzondering

Een mogelijke uitzondering is volgens de RDA het evenementenbeleid waar dieren en dierenwelzijn bij komt kijken. “Het evenementenbeleid is plaats- en context-specifiek en dus

geschikt om op gemeentelijk niveau een afweging te maken. Het kan een overweging zijn om een gemeente te kunnen laten toetsen op dierenwelzijn als het gaat om vergunningen voor evenementen.”

Meer nog dan het aanpassen van bevoegdheden is het volgens Candel belangrijk om helder te krijgen wie welke bevoegdheden heeft. “Er is regelmatig onduidelijkheid over welk overheidsniveau verantwoordelijk is voor de organisatie of financiering van specifieke taken, zoals de opvang van wilde dieren.”

Aanbevelingen

Hoewel de RDA geen aanleiding ziet voor een aanpassing in de bevoegdheden als het gaat om dierenwelzijn, is het wel van belang dat de lagere overheden gefaciliteerd worden in hun

ambities om dierenwelzijn hoger op de agenda te plaatsen en manieren te zoeken om door alle bestuurslagen heen dierenwelzijn beter te borgen. Dit moet landelijk opgepakt worden, stelt Candel. “In de Wet dieren is dierenwelzijn vastgelegd, maar niet geconcretiseerd. Dit leidt tot te veel onduidelijkheid – we zien een behoefte aan verdere concretisering van dierenwelzijn in beleid. Voor gemeenten ligt vooral een meerwaarde in het onderling uitwisselen van kennis en ervaring en daarnaast het creëren van duidelijke aanspreekpunten in elke bestuurslaag. Daarnaast bevelen wij aan om de handhavinglacune te verhelpen en het evenementenbeleid verder te onderzoeken. Het uitbreiden van bevoegdheden op het gebied van dierenwelzijn is in onze ogen niet direct nodig, als we duidelijkheid scheppen en inzetten op handhaving en bovendien de mogelijkheden tot vergunningsverstrekking en -toetsing te onderzoeken.”

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor vergunningen van evenementen zoals dierenkeuringen, maar hebben geen bevoegdheden voor de dierenwelzijnsaspecten ervan.

Korte weergave van de zienswijze

Achtergrond

Op 25 februari 2021 ontving de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA) een verzoek van de minister om een zienswijze te maken over de (on)mogelijkheden voor lagere overheden om beleid te ontwikkelen op dierenwelzijn. Deze vraag sloot aan bij het onderzoek naar dierenwelzijn in de verschillende bestuurslagen dat de Raad al op eigen initiatief was gestart.

Vragen

De gecombineerde startvragen van RDA (eerste vier vragen) en minister (overige vragen) betreffen:

- Hoe is het dierenwelzijnsbeleid in Nederland geregeld en hoe verloopt dat?
- Welke mogelijkheden en belemmeringen ervaren gemeentelijke, provinciale, functioneel bestuurlijke (zoals waterschappen) en landelijke portefeuillehouders dierenwelzijn bij het formuleren en uitvoeren van dierenwelzijnsbeleid?
- Hoe reflecteert de RDA op de huidige verdeling van bevoegdheden op het gebied van dierenwelzijn bij bestuurslagen (en de relatie tot het Rijksbeleid)?
- Welke aanbevelingen heeft de RDA ten aanzien van de verdeling van de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden in het dierenwelzijnsbeleid?
- Wat zijn de consequenties, bijvoorbeeld voor de borging van het dierenwelzijn, van het creëren van gemeentelijke bevoegdheden op dierenwelzijnsterrein?
- Zijn er dierenwelzijnsbevoegdheden ten aanzien waarvan de RDA aanbeveelt om deze bij de gemeenten neer te leggen? Zo ja, welke en in hoeverre bevordert of verslechtert dit de mogelijkheden van het borgen van dierenwelzijn?
- In welke mate besteden de gemeentelijke boa's in hun taak- of oefening ook aandacht aan aspecten van dierenwelzijn?

- In hoeverre heeft de RDA aanbevelingen omtrent de versterking van handhaving van dierenwelzijn door gemeentelijke boa's?

Voor deze zienswijze heeft de RDA bureauonderzoek gedaan en betrokkenen uit verschillende bestuurslagen geïnterviewd. De RDA blijft dicht bij de door de gemeenten genoemde onderwerpen die ook in het verzoek van de minister naar voren komen. Landbouwhuisdieren en veehouderij bleken hier beperkt onderdeel van te zijn.

Foto: Reyer Boxem/ANP Foto

Lokale tradities met dieren, zoals Kallemooi op Schiermonnikoog, roepen discussie op.

Foto: andyboredaty/Adobe Stock

Gemeenten ondersteunen activiteiten voor dieren, zoals opvang van (zwerf)dieren.

Bevoegdheden voor dierenwelzijn

Regels omtrent dieren en dierenwelzijn zijn op verschillende manieren ingebed in internationale verdragen en in Europese, nationale, regionale en lokale wet- en/of regelgeving. De belangrijkste nationale wet voor gehouden (landbouw)huisdieren is de Wet dieren, voor wilde dieren is dit de Wet natuurbescherming en voor proefdieren de Wet op de dierproeven.

Met het stelsel van de Wet dieren en de daarop gebaseerde uitvoeringsregelingen is beoogd om dierenwelzijn 'uitputtend' te regelen. Daardoor hebben decentrale overheden, zoals provincies en gemeenten, geen ruimte om autonoom regels te stellen ter bescherming van het dierenwelzijn; de Wet dieren schept hiervoor momenteel geen bevoegdheden (rechtsbasis). Aantasting of bescherming van het dierenwelzijn kan geen zelfstandig, als zodanig te behartigen belang zijn in een autonome verordening van een decentrale overheid. Evenmin kan het belang van dierenwelzijn een zelfstandige (toetsings-)grond of

voorwaarde zijn voor weigering of toekenning van een vergunning voor bijvoorbeeld een lokaal evenement. Tegelijkertijd had in 2021 ongeveer een derde (32%) van alle 352 gemeenten een portefeuillehouder dierenwelzijn en ongeveer een vijfde (19%) van de gemeenten een nota dierenwelzijn. Mogelijke verschillen tussen gemeenten zijn verklaard aan de hand van de politieke kleur, de grootte van de gemeente, de mate van stedelijkheid en de betrokkenheid van bestuurders of het ambtelijk apparaat.

Wensen en mogelijkheden

Hoewel de zorgplicht voor dieren is vastgelegd in de genoemde wetten, raakt deze in de praktijk vaak 'tussen wal en schip', stellen verschillende geïnterviewden. De wet zegt dat 'een ieder' verantwoordelijk is, zoals bij hulpbehoevende dieren, maar het is lastig om de organisatorische en financiële gevolgen van die (eind)verantwoordelijkheid te bepalen.

Decentrale overheden voelen zich 'beknot' in het formuleren en uitvoeren van dierenwelzijnsbeleid.

Zij gaan op innovatieve manieren om met dierenwelzijn, niet alleen door middel van portefeuillehouders en nota's. Ze zijn ook op andere manieren actief. Voorbeelden zijn: extra ondersteuning van wildopvangcentra, dierenambulances en doelgerichte acties van (dierenwelzijns)organisaties; extra ondersteuning door gemeentelijke boa's; het agenderen van problematiek en verbinden met andere portefeuilles en het nemen van een faciliterende rol door partijen samen te brengen en te verbinden.

Voor de toekomst zien zij oplossingen voornamelijk in: duidelijkheid over verantwoordelijkheden en financiering; meer bevoegdheden voor lagere overheden op specifieke dossiers zoals gezelschapsdieren, evenementen met dieren en opvang

van dieren; hulp en informatie vanuit het Rijk/ministerie en het delen van kennis en informatie met andere overheden.

Inbedding dierenwelzijn

De RDA constateert dat bestuurders en ambtenaren grote betrokkenheid tonen bij het onderwerp dierenwelzijn. Ook ziet de Raad de uiteenlopende aard van initiatieven die lagere overheden op het gebied van dierenwelzijn oppakken. Het is duidelijk te merken dat het onderwerp dierenwelzijn leeft in de verschillende bestuurslagen. Er lijkt geen expliciete urgente problematiek aan de orde, zoals structureel schrijnende situaties op het gebied van dierenwelzijn, die een gevolg zijn van de manier waarop dierenwelzijn nu op systeemniveau geregeld is. De RDA concludeert dat de wensen vanuit gemeenten doorgaans voortkomen uit een intrinsieke motivatie om dierenwelzijn te verbeteren.

Foto Lex van Lieshout/ANP Foto

Een beurs voor reptielen en insecten is een regionaal evenement, maar dierenwelzijnsregels zijn een landelijke verantwoordelijkheid.

Extra bevoegdheden bij vergunningverlening voor evenementen zouden lagere overheden in staat kunnen stellen te sturen op dierenwelzijn.

Twee categorieën

Wat betreft wensen en behoeften op het gebied van dierenwelzijn, die met name gemeenten hebben geuit in brieven en in de interviews, onderscheidt de RDA twee categorieën:

- 1) Gemeenten pakken zaken op het gebied van dierenwelzijn op omdat het Rijk of andere instanties dat niet doen. Dit zijn vraagstukken op nationaal of provinciaal niveau die doorwerken op lokaal niveau. Problemen ontstaan door de ontoereikende capaciteit van handhaving, het ontbreken van gedragsregels (open normen) en het gebrek aan mogelijkheden om informatie uit te wisselen en te delen.
- 2) Gemeenten willen zelf meer bevoegdheden om te kunnen toetsen op het gebied van dierenwelzijn. Dit gaat over vraagstukken die op lokaal niveau leven, zoals evenementen. Hier ligt een uitdrukkelijke wens om decentraal meer te kunnen doen dan nu mogelijk is, zodat dierenwelzijn in concrete situaties verbeterd zou kunnen worden.

Conclusies

Geen uitbreiding bevoegdheden

Het is voor de RDA niet evident dat het toebedelen van meer bevoegdheden aan decentrale overheden de meest opportune weg is om dierenwelzijn te waarborgen. Dit betreft problemen onder categorie 1. Decentralisatie komt het dier niet automatisch ten goede: om dierenwelzijn te waarborgen zijn op allerlei vlakken extra stappen nodig, en dat kan het beste nationaal geregeld worden, zoals ook uit de evaluatie Wet dieren is gebleken. Al lijkt de gemeentelijke of provinciale arena soms het strijdtooneel van dierenwelzijnskwesties, sommige dierenwelzijnsdiscussies moeten juist op een landelijk of hoger niveau gevoerd worden.

Uitzondering evenementen

De RDA ziet vooralsnog vanuit het perspectief van het dier geen (zwaarwegende) redenen om de bestuurlijke basis (oftewel de systeemverantwoordelijkheid) van dierenwelzijn op een andere manier te beleggen dan nu het geval is. Evenementen lijken hierbij een te beredeneren en nader te overwegen uitzondering. In concrete, context-gebonden situaties zouden lagere overheden goede mogelijkheden kunnen hebben voor het sturen op dierenwelzijn als ze explicieter kunnen beoordelen, toetsen en handhaven bij het uitgeven van een vergunning.

Aanbevelingen

Omdat het welzijn van het dier niet is gebaat bij een decentralisatie¹ van bevoegdheden en uitvoerende taken, roept de RDA het Rijk op om te investeren in haar regierol. Het scheppen van duidelijkheid over bevoegdheden is volgens de RDA belangrijker dan het creëren van nieuwe bevoegdheden. Wel zijn er andere mogelijkheden om het welzijn van het dier te versterken op decentraal niveau. Het Rijk kan hiervoor wetgeving verduidelijken of aanscherpen en tevens een faciliterende rol spelen om decentrale overheden te bereiken en betrekken.

De RDA doet de minister van LNV hiervoor aanbevelingen voor vraagstukken op twee niveaus: voor vraagstukken op nationaal niveau die doorwerken op lokaal niveau en voor vraagstukken op lokaal niveau, om meer te kunnen doen voor dierenwelzijn.

Aanbevelingen voor vraagstukken op nationaal niveau

- Zorg – door alle bestuurslagen heen – voor een betere borging van dierenwelzijn. Dit is primair een nationale verantwoordelijkheid. Aansluitend bij de evaluatie Wet Dieren ziet de RDA de nadere invulling en concretisering van ‘open normen’ in meer algemene zin als belangrijke eerste stap om

¹ Anderzijds kan decentralisatie innovatie van beleid bevorderen, door experimenten met nieuwe maatregelen op kleine schaal uit te zetten.

dierenwelzijn verder te brengen. Dit zal tevens een groot deel van de onduidelijkheden en vragen bij de andere bestuurslagen weg nemen. De nadere invulling wordt momenteel door LNV op een aantal onderwerpen opgepakt;

- De RDA signaleert een handavingslacune. Deze dient op nationaal niveau te worden aangepakt met behulp van een grotere capaciteit bij betrokken diensten. De Raad beveelt aan daarnaast de mogelijkheden voor informatie-uitwisseling tussen handavingsdiensten te onderzoeken. De RDA ziet dat gemeentelijke boa's een signalerende functie heb-

Foto: eleonimages/Adobe Stock

Circussen zijn een voorbeeld van kwesties waarop lokale bestuurders worden aangesproken, maar die op landelijk niveau moeten worden geadresseerd.

ben als ogen en oren op straat. Daarin kunnen zij gefaciliteerd worden door een landelijke (Rijk-VNG) handreiking dieren mishandeling/dierenwelzijn. Onderzoek tevens de mogelijkheden voor ondersteuning van bestaande inspecteurs/boa's (NVWA, LID en politie) door het opleiden van boa's op MBO-niveau (signaleringsfunctie). Bij de NVWA is hier bijvoorbeeld een begin mee gemaakt. Naar aanleiding van de verkenning van de RDA komt naar voren dat het onderscheid tussen strafrechtelijke en bestuursrechtelijke handhaving, bevoegdheden en onderscheid tussen diverse boa's (inclusief domeinen) in relatie tot dierenwelzijnstaken nadere reflectie behoeft;

- Richt vanuit het Rijk, samen met de VNG en het IPO (en eventueel waterschappen) een landelijk informatie-/kennisplatform op, waar gemeenten en andere overheden terecht kunnen met vragen op het gebied van dierenwelzijn. Zoek hiervoor aansluiting bij bestaande werkgroepen, zoals Dier-Vizier. Overweeg hierbij om een vertegenwoordiger vanuit de VNG dit dossier onder zich te laten houden en zorg ervoor dat er op het platform praktische informatie te vinden is, zoals een blauwdruk voor een nota dierenwelzijn;
- Zorg ervoor dat er binnen elke bestuurslaag een duidelijk aanspreekpunt voor dierenwelzijn is, zowel ten behoeve van burgers en maatschappelijke organisaties als voor de interne coördinatie binnen de overheid. Signalen over misstanden die binnenkomen bij lagere overheden kunnen zo sneller hun weg vinden naar bevoegde instanties. Stimuleer en faciliteer zowel verticaal als horizontaal in de bestuurslagen uitwisseling van ervaringen, kennis en expertise op het gebied van dierenwelzijn tussen gemeenten, provincies, andere overheden en maatschappelijke partijen, bijvoorbeeld via netwerken, kennisdagen, digitale fora, etc. Faciliteer het samenkomen van veiligheidsregio's om het thema dierenwelzijn te bespreken en ervaringen uit te wisselen.

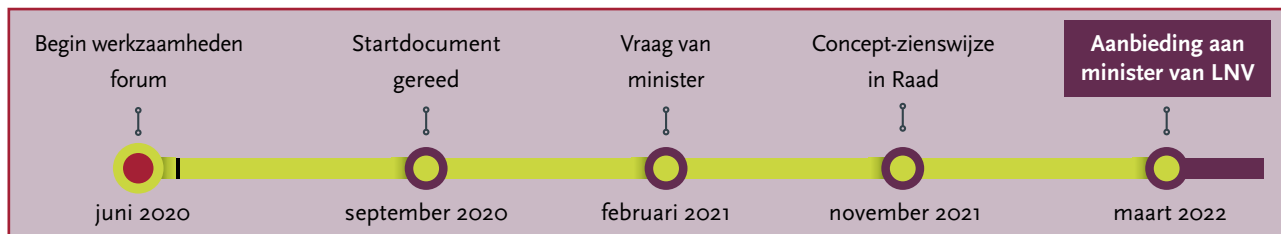
Aanbevelingen voor vraagstukken op lokaal niveau

- Zorg ervoor dat dierenwelzijn explicieter kan worden meegenomen in verschillende fasen van besluitvormingsprocessen in een of meer bestuurslagen. Dat kan bijvoorbeeld door het opstellen van een dierenwelzijnstoets als integraal onderdeel van elk beleid of door vooraf een toetsingskader dierenwelzijn en/of een diereffectrapportage op te stellen. Zeker voor evenementen met dieren lijkt dit op gemeentenniveau een goede verbetering voor de vergunningverlening. Dit zou wel een expliciete, nieuwe rechtsbasis vereisen in de Wet dieren, en deze moet landelijk worden gerealiseerd;
- Faciliteer een betere zichtbaarheid van provincies en hun rol op het gebied van dierenwelzijn richting gemeenten en burgers. Gedeputeerden zouden lokale bestuurders bijvoorbeeld op het thema kunnen uitnodigen om daarover met elkaar van gedachten te wisselen. Een ambtelijk netwerk zou ook helpen, evenals het noemen van dierenwelzijn in provinciale portefeuilles;
- De RDA constateerde in 2017 in de zienswijze Wegen van Welzijn van Dieren in de Natuur dat er onduidelijkheid bestaat over het onderscheid tussen dierenwelzijnsbeleid voor gehouden dieren (een verantwoordelijkheid van het Rijk) en niet-gehouden dieren (grotendeels een verantwoordelijkheid van provincies). De Raad vroeg daarom hoe het welzijn van dieren in de natuur wordt geborgd. Deze onduidelijkheid is vooralsnog niet weggenomen. Antwoord op deze vragen zou een deel van de onduidelikheden weg kunnen nemen en de verantwoordelijkheden voor het welzijn van wilde dieren verhelderen. De RDA brengt in 2022 een zienswijze uit over de noodhulp en de opvang van in het wild levende dieren.

Foto: Olga / Adobe Stock

Een aantal gemeentelijke dierenwelzijnsnota's besteedt aandacht aan impulsaankopen.

Bijlage

Samenstelling forum en de Raad

Forum

Deze zienswijze van de Raad voor Dierenaangelegenheden is voorbereid door een forum bestaande uit de raadsleden dr. J.L.L. Candel (voorzitter), mr. A.G. Dijkhuis, M.A.A.M. van Gerwen MSc. (Jong RDA-netwerk), mr. C.W. Ripmeester en dr. ir. J.W.G.M. Swinkels.

Het forum is bij hun werkzaamheden ondersteund door secretaris ir. M.H.W. Schakenraad en adjunct-secretarissen bc. D. de Neef (tot 1 maart 2021) en drs. R.L. van Oudheusden van het RDA-team. De voorliggende zienswijze van de Raad is op verzoek van de minister van LNV, aansluitend bij een onderzoek dat reeds op eigen initiatief was gestart.

De concept zienswijze is ter beoordeling voorgelegd aan de gehele raad en aan Jong RDA. Deze zienswijze is daarmee een product van de hele Raad.

Dierenwelzijn is geen zelfstandige grond voor het weigeren van een vergunning van een evenement.

De RDA bestond op 1 oktober 2021 uit de volgende leden

Prof. dr. J.J.M. van Alphen
Dr.ir. G.B.C. Backus
J.P. van den Berg
W.T.A.A.G.M. van den Bergh
Prof.dr.ir. I.J.M. de Boer
Dr. J.J.L. Candel MA
Drs. H.R. Chalmers Hoyneck van Papendrecht
Prof.dr.ir. G.M. van Dijk
Dr. N. Endenburg PhD
Prof.dr.ir. J.W. Erisman
Prof. dr. R. Gehring
Drs. D. van Gennep
Prof. dr. M.A.M. Groenen
Prof. dr. S. Haring
Prof.dr.ir. L.A. den Hartog
A.L. ten Have-Mellema
Prof.dr.ir. J.A.P. Heesterbeek
Drs. G. Hofstra
J.A.M. Huijbers
Prof.dr.ir. A. van Huis
Prof.dr.ir. B. Kemp

A. Kemps
Dr. L.J.A. Lipman
Dr. F.L.B. Meijboom
Drs. F.E. Rietkerk
Mr. C.W. Ripmeester
Prof.dr.ir. T.B. Rodenburg
Dr. M.C.Th. Scholten
Prof. dr. Y.H. Schukken
Ir. G.C. Six
Drs. M. Slob
Prof. dr. G.R. de Snoo
Mr. drs. J. Staman, voorzitter
Dr.ir. J.W.G.M. Swinkels
Drs. R.A. Tombrock
Prof.dr.ir. J.C.M. van Trijp
Dr. H.A.P. Urlings
Dr. J.B.F. van der Valk
J. van de Ven
Drs. F.A.L.M. Verstappen

Secretaris van de Raad is ir. M.H.W. Schakenraad.

2022, Raad voor Dierenaangelegenheden, Den Haag

© Sommige rechten zijn voorbehouden / Some rights reserved
Voor deze uitgave zijn gebruiksrechten van toepassing zoals
vastgelegd in de Creative Commons licentie Naamsvermelding
3.0 Nederland. Voor de volledige tekst van deze licentie zie
<http://www.creativecommons.org/licenses/by/3.0/nl/>

Productie en eindredactie:

Bert Kleiboer

Tekst:

Rosanne van Oudheusden, Erica Pierik

Foto omslag:

GAPS Photography

Foto's binnenwerk:

Copyright vermeld bij de foto

Opmaak en drukwerk:

Xerox/Osage, Den Haag

www.rda.nl

Raad voor Dierenaangelegenheden

Bezuidenhoutseweg 73

2594 AC Den Haag

RAAD VOOR DIERENAANGELEGHENEDEN

Bij de productie van deze samenvatting is gebruik gemaakt van papier dat het keurmerk Forest Stewardship Council® (FSC®) draagt. Bij dit papier is het zeker dat de productie niet tot bosvernietiging heeft geleid. Ook is het papier 100% chloorvrij gebleekt en 100% gerecycled.